

Ауторски текст члана Српске академије наука и уметности о решавању питања јужне српске покрајине.

Октобра, 2015. године, академик Владимир Костић, председник САНУ, у интервјуу Радио Београду храбро је изнео свој став о Косову.

„Неко овом народу мора да каже да Косово више није де факто нити де јуре у нашим рукама. Бојим се да је у овом тренутку једина политичка мудрост на који начин, са елементима достојанства, напустити Косово које де факто и де јуре више више у нашим рукама. И то неко овом народу мора да каже“, рекао је тада академик Костић за Радио Београд.

Подсетимо се да је међу најштријима у осуди става академика Костића био мастер Томислав Николић, војвода, узурпатор државне виле од 800 квадратних метара,

портпарол приватне фондације „Драгица Николић“, у то време председник Србије. Николићу су се хорски придружили и Марко Ђурић, директор Канцеларије за КиМ, и Милован Дреџун, председник скупштинског Одбора за КиМ, уз асистенцију тадашњег председника Владе Србије Александра Вучића, који је изјавио да је „тајминг за такве изјаве лош“.

Разапињање на крст академика Костића, уз артиљеријску ватру српских таблоида, потрајало је још извесно време. Као што је то и уобичајено у Србији, највећи број чланова српске академске заједнице је ћутао, а академик Костић је тада остао сам на ветрометини, изложен блаћењу какво постоји само у Србији. Уз констатацију да „Србија какав год ударац да прими мора да настави да шири своје демократске капацитете и просторе слободе, иначе неће опстати...“, Костић је додао да „неће да дозволи да му неко одређује шта сме да каже, а шта не и шта је јединствени корпус мишљења кога би требало да се држи“.

Од изјаве академика Владимира Костића је протекло пет година. Моја недавна слична изјава, дата током преноса демонстрација испред Скупштине, да је Косово практично друга држава, дочекана је такође на нож, бар у у делу твитерашке популације. У међувремену, успешно решавајући косовски проблем, тапшач Марко Ђурић, у радно време директор Канцеларије за КиМ, успео је да почетком 2017. године ослика један путнички воз копијама фресака из српских манастира.

Воз се упутио ка Косову и Метохији, а Ђурић, који га је напустио на самом почетку путовања, остао је на безбедној удаљености од воза, машући натпису „Косово је Србија“, исписаном на двадесет једном језику. Јавност Србије је у реалном времену обавештавана о кретању воза и могућем почетку нових ратних сукоба.

Ситуацију је „спасао“ Александар Вучић, тадашњи председник Владе Србије, својом одлуком да се воз заустави у Рашкој. Ову циркуску представу Вучићевог режима, посвећену „одбрани Косова“, заглашујуће су пратиле режимске телевизије и таблоиди дајући немерљиви допринос даљем безочном лагању грађана Србије и развоју квазипатриотизма.

Од „патриотских“ акција којима се решава косовски проблем издвајамо и ушуњавање Марка Ђурића на Косово, његово хапшење, давање изјаве пред косовским прекршајним судијом и његово протеривање са Косова, или, рецимо посету Александра Вучића селу

Ибарско Постоње и његову одлуку да породици Ковачевић држава Србија купи трактор.

Током осам година своје владавине режим Александра Вучића није понудио, како због неспособности, тако и због страха од пада политичког рејтинга код дела српске популације, грађанима Србије било какав план, или документ о решавању косовског питања. Морамо да се запитамо шта је Косово и Метохија данас.

Да ли је Косово у саставу Србије? Одговор је: да. Овоме у прилог говоре, пре свега, Устав Србије и резолуција 1244 Савета безбедности УН. Да поновим питање. Да ли је Косово у саставу Србије? Одговор је: не. Овоме у прилог говори капитулација Србије потписана у Куманову пре две деценије и Бриселски споразум из 2013. године. На основу ових споразума, потписаних од стране влада Србије у којима су седели и које су водили Александар Вучић и Ивица Дачић, Србија се на КиМ одрекла своје војске, полиције, судова и тужалаштава. Вучићев режим је преко „Српске листе“ ушао у Владу Косова и управља Косовом заједно са Албанцима.

Србија је такође пристала да Срби са Косова изваде косовске личне карте, возачке дозволе и друга документа. Посебну пикантерију представља захтев косовских власти да председник Србије сваки пут када жели да посети Косово мора да напише молбу и да сачека евентуални позитиван одговор Приштине.

Чини ми се да је потребно да мало детаљније размотримо неке од могућих алтернатива решавања проблем КиМ, и да сагледамо про ет цонтра ових алтернатива.

Први могући сценарио је да, ношени неком изненадном, необјашњивом љубављу према комшијама Србима, косовски Албанци одлуче да остану у Србији и да живе у оквиру српске аутономне покрајине КиМ. У оквиру овог сценарија би се свима који скандирају „Косово је срце Србије“ срца испунила радошћу и проблем би био решен, уз напомену да би се тада, на изборима за српски парламент, појавили и сви становници Косова.

Уз претпоставку о националној хомогенизацији Албанаца, логично је прогнозирати да би отприлике 80 посланика у будућем парламенту представљали косовски Албанци. Ово би значило и значајан број министарских места за косовске Албанце у Влади Србије, једно потпредседничко место и захтев да Србија буде двојезична земља. Другим речима, да

српски и албански језик буду званични језици државе Србије. Свакако да би се појавили у таквој ситуацији легитимни захтеви о промени химне, заставе и других симбола Србије.

Чини ми се да је у овом тренутку већем броју грађана потребно дуго и систематски објашњавати да није могуће да Косово буде у саставу Србије, а да Албанци немају право гласа на парламентарним изборима, као што је то сада случај! Ова алтернатива би могла хипотетички да доведе до ситуације да нови председник Владе Србије буде, као резултат разних коалиционих и/или политиканских споразума, рецимо неки господин Ахмети из Ђаковице.

Екстремно националистичком и шовинистичком делу српских гласача је и сама оваква анализа равна велеиздаји и чак су спремни да уз невапитање и псовке упуте и директне претње демократски и европски настројеним грађанима Србије.

Хоћемо, кажу они имплицитно, да Косово буде у саставу Србије, али под условом да Албанци са Косова немају право гласа за Скупштину Србије, да не могу да буду министри и чланови Владе! Бахати, примитивни однос дела популације према Албанцима можда најбоље илуструје питање Александра Вучића упућено пре неколико дана Авдулаху Хотију, председнику Владе Косова.

„Је л’ ти причаш српски?“, упитао је са висине Вучић при првом сусрету. Нема персирања саговорнику, нема макар лажне куртоазије, већ се одмах у првом сусрету испољава примитивност, бахатост и ниподаштавање косовских Албанаца.

Другу алтернативу, ма колико она сулудо деловала, представља рат. Незадовољни што Косово живи свој самостални живот ван Србије, ми можемо да поведемо рат да повратимо Косово и Метохију.

Такав рат смо већ имали пре две деценије и завршио се капитулацијом у Куманову.

Немам ни најмање сумње да би се у оквиру оваквог сценарија капитулација потписивала у Београду, без обзира што сада поседујемо и чувених шест беспилотних летелица

купљених у Кини и још убојитије поправљене, претходно расходоване белоруске и руске авионе, које је набавио Александар Вучић. О изгубљеним животима и уништеној економији није потребно посебно елаборирати.

Жртвовање младих људи и будућности Србије била би само још једна у низу погрешних одлука које смо као народ направили у историји.

Трећу алтернативу представља корекција граница између Србије и Косова. Без обзира што је у 21. веку одавно напуштен концепт етнички „чисте“ државе, деценијски сукоби између Срба и Албанаца, праћени обострано примењиваном „логицом“ да на Косову тренутно већи и јачи увек мора да тлачи тренутно слабијег и мањег и да не поштује његова права, генеришу идеју о озбиљности овакве алтернативе.

Евентуални преговори о корекцији граница би могли, слично споразуму у Дејтону, да буду вођени под окриљем међународне заједнице, уз услов да морају да буду завршени у унапред прописаном временском периоду.

Четврту алтернативу представља признавање независности Косова, екстериторијалност Пећке патријаршије, Високих Дечана, Грачанице, Богородице Љевишке, Бањске, Девича и свих других српских верских објеката и светиња, уз вишедеценијско присуство снага међународне заједнице који обезбеђују екстериторијалност и права мањина.

Ова алтернатива би изазвала незадовољство и бес дела грађана Србије изложених свакодневним лекцијама из квазипатриотизма, а само њено спомињање с моје стране, у оквиру ове краће анализе, сврстава одмах и мене и све друге који покушавају наглас да размишљају у издајнике српства. Без обзира на све ово, исказана воља косовских Албанаца да више не желе да живе са нама, суштински заустављен европски пут Србије, исељавање најспособнијих и најобразованијих младих људи и практично дављење Србије косовским чвором, стварају атмосферу да неко будуће, храбро и одлучно српско вођство мора, зарад опстанка Србије, више него озбиљно да размотри и ову алтернативу.

Господо политичари, жртвујте своје политичке каријере да не бисте жртвовали Србију!

Пету алтернативу представља..... Шесту алтернативу представља.... Где је крај?

Чини ми се да је једини могући пут следећи. Преговоре о решавању проблема КиМ води Александар Вучић последњих осам година.

Битно је подсетити читаоце да Устав Србије не предвиђа овакву улогу председника Србије, који је гажењем Устава, уз искрено веровање да је он најумнији и једини од Бога послати преговарач, упропастио током преговора све што је могло да се упропасти.

Тријумфалистичка саопштења после Бриселског споразума заменило је у последње време кукумавчење председника СНС да је суштински све пропало и да Србија више нема било какав преговарачки простор.

Уз максималну толеранцију према Александру Вучићу, морам само да констатујем да он, у сарадњи са Дачићем, није успео у својим осмогодишњим преговарачким идејама и захтевима.

Грађанима Србије је потребно рећи истину, до најмањих детаља. Потребно је уложити велики труд да се широм Србије грађанима објасни тренутна ситуација и потези који морају да се повуку. После Другог светског рата Албанци су чинили половину становника КиМ.

Данас чине вероватно бар девет десетина укупног броја становника. На Косову је 2013. године завршен ауто-пут Р7, дуг 130 километара, који је повезао Приштину са албанском границом и који је део коридора који албанско море повезује са Приштином.

Ово највећи број становника Србије не зна. Више од половине становника Косова је млађе од тридесет година. Ови млади људи не знају скоро ништа о Југославији и Аутономној Покрајини Косово и Метохија, не причају српски језик и васпитани су и учени у кући и школи да се њихова држава зове Косово.

У овој помало технократској „анализи“ сам изоставио изузетно важан фактор. То су емоције мог народа. Косовски завет, кнез Лазар Хребељановић и 1389. година остаће заувек основа српског националног идентитета, али никада не смеју да буду коришћени у дневнополитичке и политиканске сврхе.

Обострано признавање ратних злочина, сећања на невино страдале, помирење са Албанцима и другима са простора бивше Југославије, доношење храбрих одлука, фокусирање на економски развој и сарадњу и искрено опредељење за ЕУ представљају једину могућност за Србију да преживи. Да цитирам новинарску легенду Милојка Пантића – „Хоћемо споразум са Косовом.“

(Аутор је професор Универзитета у Београду и редовни члан САНУ)

(Данас)